

Els drets dels infants i dels adolescents en el context de pobresa actual

Children rights in the current context of poverty

Montse Cusó i Torelló¹

Resum

L'objecte d'aquest article és difondre el contingut dels dos informes elaborats per l'organització Save the Children amb relació a l'impacte que la pobresa té en les vides dels infants i dels adolescents i en la limitació dels drets reconeguts per la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant fa gairebé 25 anys. Els informes són el resultat d'un treball d'estudi i recerca, però també, i especialment, de la informació recollida en l'escolta i l'observació dels infants que participen dels programes de l'organització, i de les seves famílies.

Paraules clau: Infants, adolescents, pobresa, drets, informes Save the Children.

Per citar l'article: CUSO I TORELLÓ, Montse. Els Drets dels infants i dels adolescents en el context de pobresa actual. *Revista de Treball Social*. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, agost 2014, n. 202, pàgines 191-200. ISSN 0212-7210.

Abstract

The purpose of this paper is to spread the contents of the two reports made by the NGO Save the Children concerning the impact that poverty has on children's lives, and the restriction of the rights recognized by the United Nations Convention on the Rights of the Child nearly 25 years ago. The reports are the result of a study and research work, and also of the information collected by listening and observing those children who participate in the organization programs and their families.

Key words: Children, Teenagers, Poverty, Rights, Save the Children Reports.

¹ Treballadora social. Experta en protecció a la infància i en drets dels infants i dels adolescents. Presidenta de Save the Children a Espanya. montse.cuso@gmail.com.

1. La protecció als infants i als adolescents davant la pobresa: un dret dels infants i una obligació de l'Estat

L'informe elaborat per Save the Children a Espanya l'octubre de 2013, *La Protección de la Infancia frente a la Pobreza: un derecho, una obligación y una inversión*, denuncia com afecta als infants i als adolescents la crisi econòmica en què ens trobem immersos des de fa uns anys, perquè ha exposat moltes famílies amb fills a una disminució important dels ingressos i ha disparat els indicadors de pobresa i d'exclusió social dels infants i dels adolescents d'aquestes famílies a nivells alarmants.

En aquest informe s'analitza com es materialitza la situació de pobresa en la vida dels infants i com aquesta situació és un obstacle important per a l'exercici dels drets reconeguts per la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant.

Són nombrosos els factors que concorren en la situació de pobresa que pateixen molts infants i adolescents, entre els quals: a) la pèrdua de la feina dels pares i mares, que comporta la pèrdua dels ingressos necessaris per cobrir les despeses de criança dels fills; b) l'afebliment del sistema de benestar per la disminució dels programes i de les prestacions per pal·liar, compensar o superar l'escassetat de mitjans econòmics; i c) la manca de polítiques eficaces de lluita contra la pobresa per part de les administracions.

Augmenta la pobresa i també la seva cronificació, intensitat i gravetat, la qual cosa reverteix en un empitjorament de les condicions de vida de les llars i dels infants i adolescents que hi creixen.

La implicació insuficient de les administracions amb les famílies que es troben en les situacions de major precarietat econòmica, la constatació de la manca de consideració dels infants i dels adolescents com a subjectes individuals beneficiaris de les polítiques socials i el fet que les persones menors d'edat no tenen veu pròpia per reclamar les seves necessitats i els seus drets els deixa en una situació d'indefensió.

La pobresa infantil a l'Estat espanyol

D'acord amb les Nacions Unides la pobresa és “una situació caracteritzada per la privació continuada o crònica dels recursos, la capacitat, la seguretat i el poder necessaris per gaudir d'un nivell de vida adequat i de la resta de drets civils, culturals, econòmics, polítics i socials”.

L'informe parteix d'aquesta definició, que respon exactament a la descripció que fan de la seva situació els infants i les famílies que participen en els programes de Save the Children.

L'anàlisi se centra en la situació concreta de la pobresa infantil, la dels infants que viuen amb les seves famílies, a les quals la disminució o la pèrdua d'ingressos les exposa a la pobresa i l'exclusió social, i es destaca:

- a) l'empobriment de la població, amb la disminució del llindar de la pobresa;
- b) la ineficàcia de les mesures de lluita contra la pobresa, amb una taxa de pobresa relativa propera al 27%;
- c) el desbordament dels serveis socials: augment de sol·licituds, disminució dels recursos, dificultats greus d'accés als ajuts i programes de suport;
- d) la dependència de la família extensa: el testimoni de les famílies confirma que

- les despeses dels seus fills depenen dels avis, com a principal suport econòmic;
- e) la desigualtat creixent de la societat i transmissió intergeneracional de la pobresa: la proporció entre el nivell de renda del 20% de la població amb més ingressos i el 20% amb menys recursos era 7,5 punts més alta l'any 2012 (el 2004 era del 5,1).
- f) la major vulnerabilitat de la població infantil davant la pobresa i l'exclusió social: Save the Children ha constatat un empitjorament de les condicions de vida dels infants que participen en els seus programes.

Segons l'Enquesta d'Ingressos i Condicions de Vida de l'Eurostat, l'any 2012 el percentatge d'infants que vivien en llars per sota del llindar de la pobresa relativa era del 29,9%; el Centre Innocenti va elaborar l'Índex de Privació Infantil a través de 14 ítems de mancances; la consulta de Save the Children a 127 famílies que participen en els programes conclou que el 84% dels seus infants es troben en situació de privació infantil.

La situació que es posa de manifest en l'informe és que dels 8.362.305 infants i adolescents que viuen a l'Estat espanyol:

- 2.500.329 (el 29,9%), viuen en llars que tenen ingressos per sota del llindar de la pobresa relativa.
- 2.826.549 (el 33,8%), viuen en risc de pobresa o exclusió social, percentatge que creix fins al 45,6% en el cas dels infants i dels adolescents que viuen en llars monoparentals, i fins al 57,6% en el dels infants i dels adolescents fills de pares i mares que no van assolir l'educació secundària.
- entre els infants i els adolescents de famílies en què almenys un dels proge-

nitores és d'origen estranger, el percentatge d'infants i d'adolescents en risc de pobresa relativa és del 49,2%.

El fet que més d'una tercera part dels infants i dels adolescents de l'Estat espanyol es trobi en risc de pobresa o d'exclusió social els converteix en el grup d'edat en situació de major vulnerabilitat davant la pobresa en aquests moments.

L'informe analitza l'impacte que aquesta situació té en la vida quotidiana dels infants i dels adolescents i, especialment, en el seu desenvolupament; ho fa mitjançant l'observació i l'escolta dels infants que participen en els seus programes i de les seves famílies; i alerta que aquesta situació de pobresa de les famílies amb infants constitueix un obstacle greu per al compliment dels drets establerts per la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant.

El respecte als drets dels infants, garantia de protecció davant les situacions de pobresa

Davant les situacions de pobresa l'Estat té l'obligació d'intervenir per donar suport als pares en la criança dels fills, i complir amb aquesta obligació és la millor manera de protegir els drets dels infants. Des d'aquesta perspectiva, l'informe revisa els tractats internacionals, la consideració dels infants com a titulars de drets i la consideració de l'Estat com a titular d'obligacions.

La Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant (CDI) reconeix que els infants són subjectes de drets, titulars de tots els drets humans i d'aquells especialment establerts tenint en compte

la seva més gran vulnerabilitat. La CDI, en l'article 18, estableix que els pares tenen la responsabilitat primera en la cria dels fills, però que els estats han de donar l'assistència apropiada als pares per a un exercici correcte de la parentalitat.

L'article 3 de la CDI estableix l'interès superior de l'infant, el qual cal contemplar en la seva triple dimensió: és un dret de tots els infants, és un principi legal per la interpretació de les lleis, i és una forma procedimental en qualsevol procés de presa de decisions que afecti els infants.

L'article 4 de la CDI estableix que els estats han d'adoptar totes les mesures administratives, legislatives i de qualsevol altre tipus per fer efectius els drets reconeguts, la qual cosa implica: a) incorporar al dret intern les disposicions de la CDI; b) crear recursos per invocar davant els tribunals les violacions dels drets reconeguts; i c) elaborar una estratègia nacional basada en els drets reconeguts en la CDI.

Com afecta la situació de pobresa a l'exercici dels drets dels infants?

L'informe revisa els drets reconeguts per la CDI que poden ser vulnerats en situacions de pobresa, i assenyala els motius de preocupació pel compliment de cadascun:

1. Dret a un nivell de vida adequat: l'eliminació i la reducció de prestacions de la Seguretat Social destinades a la protecció de les famílies; la incapacitat del model de serveis socials de donar resposta a l'actual situació atès el decalatge entre les necessitats reals d'ajut i els limitats recursos destinats per les administracions per fer-hi front; i que la reforma de l'Administració local no parteix d'una anàlisi en profundi-

tat dels serveis socials existents, de les seves necessitats i de les seves limitacions.

El Comitè de Drets de l'Infant va recomanar a Espanya que “dupliqués els esforços per donar l'assistència adequada als pares i tutors en l'exercici de les responsabilitats relatives a la cria dels fills, especialment en situacions de crisi deguda a la pobresa, la manca d'habitatge o la separació dels progenitors.” I el Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals manifestà la seva preocupació perquè “en circumstàncies en què un de cada quatre infants viu sota el llindar de la pobresa, les prestacions econòmiques hagin estat severament restringides o, fins i tot, eliminades.”

2. L'impacte en els infants de viure un desnonament: el dret a un habitatge adequat, reconegut en l'article 11 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals en consagrar el dret a un nivell de vida adequat per a totes les persones, i l'Observació General núm. 4 del Comitè, que el defineix com el dret no solament a viure sota un sostre, sinó a fer-ho en un lloc amb seguretat, pau i dignitat.

La resposta dels poders públics a les demandes d'oferir una protecció efectiva a les persones afectades pels desnonaments, mitjançant el RD Llei 6/2012, de 9 de març, i la Llei 1/2013, de 14 de maig, de mesures per reforçar la protecció als deutors hipotecaris, la reestructuració del deute i el lloguer social, és molt limitada perquè no garanteix el dret dels infants i de les seves famílies a un habitatge adequat.

3. El dret a gaudir del més alt nivell de salut: la malnutrició i els seus efectes en la salut dels infants, així com les conseqüències de les retallades de la despesa pública en l'atenció sanitària que reben els infants

i els adolescents, és una de les preocupacions exposades en l'informe, així com l'exclusió de l'atenció sanitària als immigrants en situació irregular.

És obligació de l'Estat garantir el dret fonamental de totes les persones a ser protegides de la fam i de la malnutrició. En aquest sentit s'expressa també l'informe del Síndic de Greuges de Catalunya (2013) sobre la malnutrició infantil a Catalunya.

4. El dret a l'educació: el preu ocult de l'educació per a les famílies, comptabilitzat en l'informe; la cobertura insuficient de beques de menjador, i les restriccions en la inversió pública en educació, pel seu impacte en el dret a l'educació dels infants, són preocupacions exposades en l'informe. Els múltiples costos associats a l'escolaritat dels infants (llibres de text, material escolar, transport, visites culturals, excursions, menjador, etc.) fan que resulti inassumible per a les famílies en situació de dificultat econòmica.

5. El dret a ser protegit de qualsevol forma de violència: les mancances en la disponibilitat de recursos humans i materials i la saturació dels serveis socials condicionen l'actuació de l'Administració davant situacions de risc, i la pròpia situació de pobresa és un factor de risc per als infants de les famílies sense ingressos ni suport. Afecta també la prevenció i la detecció de situacions de risc greu i de maltractament infantil.

6. El dret al joc, al descans i al lleure: l'augment dels preus pel gaudi dels espais públics de lleure, d'activitats esportives, i l'empitjorament de les instal·lacions; la poca importància que sovint es dona a l'exercici d'aquest dret en no considerar la importància del joc un element essencial

del desenvolupament de l'infant, i el fet que és el primer afectat en les situacions de crisi econòmiques. Tanmateix, és on els infants pateixen més la discriminació, perquè no poden participar en les activitats que fan els seus companys ni fer activitats de què gaudeixen, pels problemes econòmics de casa seva. L'Observació General núm. 17 (2013) del Comitè de Drets de l'Infant aborda la definició i les obligacions que emanen d'aquest dret i assenyalen el reconeixement escàs que els estats li donen i la manca d'inversió.

La resposta de les administracions a aquesta realitat

L'informe fa una anàlisi d'aquesta resposta, i assenjala que Save the Children ha reclamat l'aprovació d'un Pla d'Acció contra la pobresa infantil i pel benestar de la infància amb objectius quantificables, indicadors de compliment, dotació pressupostària i mecanismes de coordinació entre les administracions públiques.

Des del començament d'aquesta legislatura han estat reiterades les crides per a l'adopció urgent de mesures per fer front a la pobresa dels infants, tant per part de Save the Children com de la resta de les organitzacions d'infància, i especialment d'Unicef. Com a resposta, el Congrés dels Diputats es va comprometre a "fer de la lluita contra la pobresa infantil un assumpte prioritari", i va instar el govern mitjançant proposicions no de llei a impulsar mesures en aquest sentit.

El Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat ha reconegut el caràcter prioritari que el Govern dona a la lluita per l'eliminació d'aquest problema, fent referència a un pla contra la pobresa infantil. Però

aquest pla no es correspon amb el que demana el Comitè de Drets de l'Infant, sinó a: el II Plan Estratégico Nacional de Infancia y Adolescencia (PENIA) 2013-2016.143, aprovat el 5 d'abril de 2013 pel Consell de Ministres; el Plan Estratégico Nacional de Inclusión Social; i el Plan de Apoyo a las familias.

Més que en les paraules, diu l'informe, és als pressupostos públics on es reflecteix el compromís polític dels governs per fer front a aquesta situació. En aquest sentit, el Comitè dels Drets de l'Infant ha reclamat un enfocament de Drets de l'infant en els pressupostos públics, en recomanar a Espanya que “apliqui un enfocament de drets dels infants quan prepari el pressupost de l'Estat i de les comunitat autònomes, amb un sistema de seguiment de l'assignació i la utilització dels recursos destinats als infants en tot el pressupost, de manera que quedi clara la inversió en la infància.”

Tanmateix, en l'informe es fa constar que l'acció política del govern central i dels governs autonòmics prevalen de forma majoritària els aspectes econòmics en les polítiques públiques d'infància perquè estan enfocats a l'objectiu de no superar el sostre de dèficit públic marcat des de les institucions europees.

Recomanacions de l'informe

1. Promoure un coneixement més gran de la situació de pobresa infantil a l'Estat espanyol i analitzar la magnitud de les situacions de malnutrició a cada comunitat autònoma.
2. Elaborar i aprovar un Pla Nacional d'Acció per a la Inclusió Social 2013-2016.
3. Elaborar i aprovar un Pla de Suport a les Famílies prenent com a referència les mesures recomanades per la Comissió Europea en “Invertir en la Infància: trencar el cicle dels desavantatges”.
4. Reforçar els serveis socials d'atenció primària amb els recursos que siguin necessaris per atendre la situació de les famílies amb infants, com a element essencial dels poders públics per al dret a un nivell de vida adequat i per a la protecció als infants de tot tipus de violència.
5. Augmentar les partides pressupostàries destinades a les Rendes Mímines d'Inserció per tal d'ajustar-les a les necessitats reals de les famílies, donant prioritat a aquelles que tenen infants a càrrec.
6. Garantir que tots els infants que ho necessitin tinguin accés a les beques per a menjador o per cobrir despeses escolars.

2. Pobresa infantil i exclusió social a Europa

El segon informe que presento ha estat elaborat per l'oficina de Save the Children a la UE, a Brussel·les, amb l'objectiu d'inspirar un canvi en la percepció de la pobresa infantil a Europa i de generar consciència i reconeixement de la seva magnitud i del seu impacte. Perquè arreu d'Europa Save the Children constata que les situacions de pobresa priven els infants d'oportunitats en tots els àmbits: educatiu, sanitari, protector i familiar.

Els infants ho expliquen: no tenen llum o aigua corrent, viuen en tendes de campanya, han estat llançats d'on era casa seva

en diverses ocasions, diuen que se senten exclosos, que han perdut els amics perquè no poden fer les mateixes activitats que abans, i expressen la seva desesperança davant la impotència dels pares i mares.

El 20 de febrer del 2013 la Comissió Europea (CE) va adoptar la Recomanació sobre pobresa i benestar infantil “Invertir en la infància: trencar el cicle dels desavantatges”, eina fonamental per combatre la pobresa infantil a Europa. Save the Children celebra l'enfocament de la Comissió, que situa en el centre els drets dels infants l'interès superior de l'infant, la igualtat d'oportunitats i el suport a la població que es troba en una situació més desafavorida.

Arran dels canvis institucionals de la UE, aquest informe vol situar els infants en el primer lloc de l'agenda política europea per assegurar que són tractats com ciutadans, perquè la UE i els governs dels països que la integren han de reconèixer que ens trobem davant d'una situació de pobresa que priva els infants dels drets bàsics per al seu desenvolupament, reconeguts per la CDI i la Carta de Drets Fonamentals de la UE.

En l'informe s'analitzen les dades disponibles d'Eurostat, dels països de la UE a més d'Islàndia, Noruega i Suïssa. La recerca duta a terme mostra que l'efectivitat de les intervencions estatals redistributives (en nivell de despesa i en transferències socials adreçades als infants) és un factor important que té repercussions en la pobresa infantil juntament amb el treball dels pares i mares:

- s'hi estableixen les xifres d'infants afectats per la pobresa a Europa, qui són, on viuen, i els factors esmentats

en el paràgraf anterior, la composició de la unitat familiar o l'impacte de la crisi financera actual.

- s'estudia com la desigualtat exposa els infants en risc de pobresa, i els factors que hi concorren, incloent el nivell educatiu i el lloc de naixement dels pares.
- s'explora l'impacte que la manca d'accés a l'atenció als infants i a l'educació tenen sobre les probabilitats que un infant es trobi en una situació de pobresa.
- s'analitzen els efectes de viure en un habitatge inadequat.
- s'hi explica l'enfocament de drets per a l'abordatge de la pobresa infantil i l'exclusió social.

Què ens diu l'informe?

L'any 2012, darrer del qual es tenen dades, a Europa hi havia gairebé 27 milions d'infants en risc de pobresa o d'exclusió social: en els estats membres de la UE, el 28% del total d'infants i adolescents tenia aquest risc, el 20,8% dels infants vivia en llars amb ingressos per sota del 60% de la mitjana nacional, el 9% vivia en llars amb molt poca intensitat laboral i l'11,8% en llars amb privacions materials.

Si bé hi ha la tendència a creure que els infants en situació de més risc de pobresa o exclusió viuen en països amb un PIB més baix, la realitat és que països membres del G8, com ara Itàlia i França, amb un PIB per càpita d'entre 24.000-29.000€, tenen entre una cinquena i una tercera part dels infants en aquesta situació.

Perquè la riquesa d'un país no beneficia de manera automàtica la població més desafavorida si no es redistribueix mitjan-

çant els ingressos del treball o per les transferències socials directament adreçades als infants. Així, la pobresa infantil està estretament relacionada amb un suport econòmic insuficient dels sistemes de benestar, juntament amb les condicions laborals precàries dels pares i mares.

La sola participació dels pares i mares en el mercat de treball no produeix necessàriament la sortida de la situació de pobresa de la família, sinó que és la qualitat del treball (ingressos i condicions de conciliació) la que ho fa possible: països amb desigualtat de condicions de treball alta i sistemes de transferències socials no distributius de la riquesa són els que tenen les taxes més elevades de pobresa infantil a Europa.

Les transferències socials poden tenir un impacte més important en els infants en situació de pobresa, atès que poden reduir eficaçment el risc de pobresa infantil si estan adreçades directament a donar suport a les despeses de criança, la qual cosa es reflecteix en el baix impacte de les polítiques socials a Grècia, Itàlia, Espanya, Polònia, Romania, Bulgària i Portugal (entre el 3 i el 8% de reducció de la pobresa infantil) en comparació amb els països nòrdics (amb una reducció propera al 18%).

Conclusions i recomanacions

Si bé les comparacions entre països són difícils per les diferències en la història i en les circumstàncies socioeconòmiques, el cas és que hi ha infants que viuen en la pobresa a tots els països i que la situació empitjora per culpa de la crisi econòmica i financera, i que els infants afectats per la pobresa han estat els més afectats.

En conseqüència, s'instà els estats membres de la UE, i Islàndia, Noruega i Suïssa, a: a) que la inversió en la infància sigui un principi fiscal a escala europea, nacional, regional i local; b) implementar la Recomanació de la Comissió Europea: "Invertir en la Infància: trencar el cicle dels desavantatges" a través del desenvolupament i de la implementació de plans nacionals per combatre i prevenir la pobresa infantil, i suprimir les desigualtats; c) garantir un ingrés mínim per a les famílies adequat per a la criança dels fills; d) garantir l'educació gratuïta i de qualitat per als infants; i e) enfortir els sistemes de benestar universals, juntament amb inversions directes adreçades als infants.

3. Per què ens pot ser útil aquesta informació?

L'impacte de la pobresa en l'exercici efectiu dels drets dels infants i dels adolescents fa urgent l'actuació de tota la societat, de l'Estat i de les administracions que el representen en el seu paper subsidiari i complementari dels pares en la criança dels fills.

Perquè és als infants a qui afecta més l'acció o la inacció de l'Estat, la fragmentació de l'Administració, la crisi i els retalls pressupostaris els han canviat la vida, veuen restringides les seves possibilitats de desenvolupar-se correctament.

Per això, en aquest cas, no s'hauria d'esperar a una millora del mercat de treball ni a la sortida de la crisi econòmica i financera perquè millori la vida dels infants i dels adolescents de famílies sense mitjans per criar-los adequadament. És urgent la creació i/o el manteniment dels meca-

nismes de suport i de les prestacions adreçades a les famílies amb fills a càrrec amb un únic objectiu: que els pares i mares puguin disposar dels ingressos suficients per cobrir les despeses derivades de la criança dels seus fills, i que aquests no vegin compromès el seu present i el seu futur.

Els infants i els adolescents haurien de ser l'objectiu de les polítiques socials, el cost de la seva criança hauria de ser respectat, l'Administració no hauria de deixar necessitats bàsiques sense cobrir, aquestes haurien de ser irrenunciables perquè són imprescindibles per al seu creixement.

Els adults, i especialment els professionals, observem la tristesa i el desencís en les seves mirades, som testimonis sovint impotents de la seva davallada en els resultats escolars, escoltem la desesperació dels pares i mares, endevinem allò que no gosen dir per vergonya de no poder criar els seus fills com voldrien: que no tenen cuina per fer el menjar, que no poden pagar les extraescolars, que no poden anar de colònies perquè no els han atorgat una beca, que no poden fer futbol com els germans grans perquè ara costa més diners i ells no treballen o no guanyen prou, que no arriben a pagar el lloguer i temen el desnonament, que no poden fer front al cost de les targetes de transport i un llarg etcètera.

Des de les escoles, els centres oberts, casals i esplais es constaten cada dia aquestes situacions; els centres de serveis socials viuen cada dia de primera mà l'augment de les necessitats i la impotència de disposar de pocs recursos per ajudar eficaçment mitjançant un Pla d'intervenció a mitjà termini les famílies amb infants; des de

les organitzacions de defensa dels drets dels infants i d'atenció a les famílies, sense voler substituir l'Administració, es fan esforços ingents per complementar-la i fer tot allò que està a l'abast per pal·liar l'impacte de la situació de pobresa familiar en els infants i en els adolescents.

Per això cal que les organitzacions i els professionals actuem davant les administracions per defensar els interessos dels infants i dels adolescents amb una actitud proactiva, mitjançant la denúncia de les mancances en la cobertura de les necessitats dels infants, la insistència per disposar de més recursos, i la promoció d'accions preventives de la vulneració dels drets i la construcció d'entorns resilents, protectors, lliures d'amenaques.

Per fer-ho cal conèixer l'infant i les necessitats que té, formar-se en els drets reconeguts per la CDI i per la normativa estatal i catalana, escoltar-los seriosament, i tenir sempre present l'interès superior de l'infant per davant de qualsevol altre interès.

També cal conèixer el significat de l'article 27 de la CDI, sobre l'obligació de l'Estat de donar assistència als pares per assegurar que els fills reben l'atenció i la protecció necessàries i un nivell de vida adequat: a) els pares tenen la primera responsabilitat dels fills; b) aquesta responsabilitat està limitada o condicionada pels drets dels infants que estableix la Convenció de les Nacions Unides; i c) l'Estat ha de proporcionar l'assistència adequada als infants quan els pares no poden complir amb les seves responsabilitats.

Més enllà de l'objectiu de donar suport a les famílies que ho necessiten, aquest article demana als estats el reconeixement

de la seva responsabilitat d'atendre els pares. És per això que l'Estat ha d'intervenir per complementar allò que els pares no poden aportar, amb mesures de suport a les famílies que incloguin les de tipus material (prestacions econòmiques, habitatge, serveis d'atenció a infants, etc.) i les de caràcter sociopsicològic (orientació i assessorament, xarxes de suport, etc.).

De vegades els ciutadans, les organitzacions, els professionals i els serveis no som conscients del nostre paper en la defensa dels infants, de les seves possibilitats i de les seves responsabilitats en aquesta qüestió.

La informació i la reflexió posterior sobre la situació actual de pobresa que afecta molts infants pot impulsar i reforçar la nostra actuació en la seva defensa.

Bibliografia

- SAVE THE CHILDREN. *La protección de la Infancia frente a la pobreza: un derecho, una obligación y una inversión*. Madrid: Save the Children España, 2013. <http://www.savethechildren.es/docs/Ficheros/644/INFORME.pdf>.
- SAVE THE CHILDREN. *Pobreza infantil y exclusión social en Europa, una cuestión de derechos*. Brusel·les: Save the Children Bèlgica, 2014. http://www.savethechildren.es/docs/Ficheros/670/Informe_Pobreza_infantil_y_exclusion_social_en_Europa.pdf.
- SAVE THE CHILDREN. *Ending newborn deaths, ensuring every baby survives*. Regne Unit: Save the Children UK, 2014. <http://www.savethechildren.net/newborns>.
- SAVE THE CHILDREN. *Estado Mundial de las Madres 2014. Salvemos a las madres y la infancia durante las crisis humanitarias*. EUA: Save the Children USA, 2014. <http://www.healthynewbornnetwork.org/sites/default/files/resources/SOWM%202014-%20-%20Executive%20Summary,%20Spanish.pdf>.
- SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA. *La pobreza infantil a Catalunya*. Barcelona, 2012. <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3346/Informe%20sobre%20pobresa%20infantil%20setembre%202012.pdf>.
- SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA. *La malnutrició infantil a Catalunya*. Barcelona, 2013. <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3505/Informe%20malnutricio%20infantil%20castella.pdf>.
- SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA. *El dret al lleure educatiu i a les colònies i sortides escolars*. Barcelona, 2014. <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3687/Informe%20sobre%20el%20lleure%20educatiu.pdf>.
- UNICEF. *La infancia en España 2014. El valor social de los niños: hacia un pacto de estado por la infancia*. Madrid: Unicef Comité Español, 2014. http://www.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/infancia-espana/unicef_informe_la_infancia_en_espana_2014.pdf.